



20 PAGINA'S

PEPER PRAAT

BUURTBLAD VAN DE BUITENPEPERS

HERFSTNUMMER
SEPTEMBER 2021

BINNENKIJKEN BIJ MARJOLEIN EN LEX:
'ONZE 'BOVENKAMER' GEEFT ZO VEEL EXTRA RUIMTE!'



HARDLOPEN IN DE BUITENPEPERS • BUURTBEMIDDELING •
WETHOUDER MIKE VAN DER GELD: 'PETJE AF VOOR ALLE
ACTIEVE BEWONERS' • **BUURTBIJEENKOMST 9 SEPTEMBER**
'BEN JIJ VOORBEREID OP DE ENERGIETRANSITIE?' •
PEPERPROFESSIONAL CHRISTIANE HILGENBERG •
SCHOONMAAKACTIE • **JEU-DE-BOULESBAAN** • NOG MEER...

'We doen bijna alles sámen, behalve hardlopen!'

De Olympische Spelen zijn net enkele dagen voorbij. Esther Wittenberg en Olivier Heimeel zijn echter nog steeds opgetogen over de prestaties van de Nederlandse atleten tijdens de Spelen. 'Wat was dat mooi!', lacht Olivier. 'Vooral het onverwachte zilver van Abdi Nageeye tijdens de marathon was zo gaaf...'

Olivier: 'Ik zat midden in de nacht ontroerd naar de tv te kijken. Intussen kreeg ik heel veel appjes binnen van andere hardlopers. En natuurlijk vonden we Sifan Hassan, Femke Bol en de estafetteploeg óók fantastisch!' Esther en Olivier zijn beiden verknocht aan het hardlopen. Bijna dagelijks trekken ze hun hardloop-outfit aan om van huis uit, aan de Buitenpepersdreef, een rondje in de omgeving te maken. Olivier: 'Ik ren vijf of zes dagen per week, in totaal gemiddeld vijftig tot zestig kilometer.' Esther: 'Ik loop twee keer in de week vijf kilometer. Dat is mijn maximum, mijn lange rondje. We lopen nooit sámen, want we hebben ieder onze eigen tempo. Soms fiets ik wel naast Olivier als hij een langere afstand rent. Op zondagmorgen rennen we onze eigen routes en daarna wandelen we een stuk samen om de week door te spreken.' Esther en Olivier wonen nu zo'n tien jaar in onze buurt. Met Marijn en Elisa, hun twee kinderen. Olivier: 'Al op de lagere school in Bunnik, bij Utrecht, deed ik veel aan hardlopen en atletiek. Later heb ik mij gespecialiseerd op de 800 meter. Daarbij kwam ik dicht bij de Nederlandse top. Drie jaar terug heb ik voor het eerst een marathon gelopen. Door de coronapandemie is het voorlopig nog bij die ene marathon gebleven.'

Voor Esther is het lopen iets 'erbij': 'Ik loop al flink wat jaren. Dat doe ik om fit te blijven. Niet om te presteren. In de coronatijd was het hardlopen voor mij ook een prima manier om te revalideren na mijn lange ziekte. Hardlopen is éven tijd voor mijzelf. Alleen zijn, buiten zijn, heerlijk is dat. Ik voel me er fitter door, zowel in mijn lijf en in mijn hoofd. Mijn valkuil is dat ik eigenlijk té hard wil lopen. Dat kun je natuurlijk niet lang volhouden. Je moet dus langzamer lopen dan je eigenlijk wilt gaan.' Olivier, in het dagelijks leven hoofdredacteur van het blad 'Runner's World' is wel gefocust op presteren. 'Voor mij is hardlopen een leefstijl geworden. Met voldoende slapen, gezond eten en geen alcohol. En véél lopen!'

De vaste rondes van Esther gaan via de Heinis of langs het FC Den Bosch-stadion. Olivier loopt langere rondes, zoals naar de Maas en terug: 'In De Buitenpepers zelf loop ik altijd op straat. De stoepen verspringen hier overal en zijn erg onhandig om te lopen.'

Een gouden tip voor beginners? Olivier: 'Begin met één minuut hardlopen, één minuut wandelen, en zo verder. Als je buiten adem raakt, dan doe je het niet goed. Bouw je conditie langzaam op. Je hoeft niet meteen in één keer een half uur hard te lopen. Al is het wel heerlijk als je het kúnt...'

Buurtbijeenkomst donderdag 9 september

De Buitenpepers aardgasvrij?

Ben je voorbereid op de energietransitie, als de gemeenteraad mogelijk in oktober een besluit neemt om van De Buitenpepers in 2030 een aardgasvrij-klaarbuurt te maken? Wellicht heb je ook een mening over een klein buurthuis in De Buitenpepers: een plaats voor ontmoeting, voorlichting en activiteiten. De bewonersbijeenkomst op 9 september staat in het teken van informatie over onze buurt én de reacties, ideeën en wensen van de bewoners. Kom daarom op donderdagavond 9 september in het Jeroen Bosch College, Rompertsebaan 63. **Vanwege de coronaregels is er plaats voor 100 bezoekers. Meld je vooraf aan via energiegroepdebuitenpepers@gmail.com**

Het programma is als volgt:

- **19.30 uur – Inloop:** koffie en thee staan klaar. De leden van de Bewonersgroep Energietransitie wijzen je waar je kunt gaan zitten: aan een van de 'straatafzets' (onder voorbehoud).
- **20.00 uur – Start van bijeenkomst:** Bart Eigeman, buurtbewoner en oud-wethouder, en Gabor Martens van Farent verwelkomen iedereen.
- **Wie zijn en wat doet de Bewonersgroep Energietransitie?** Een korte introductie.
- **Resultaten van de bewoners-enquête over energieverbruik en woningisolatie.**
- **Informatie over de straataanpak en over woningisolatie:** wat houdt de straataanpak in en waar mag je op letten om jouw woning goed te kunnen isoleren? Wat betekent dit voor een huiseigenaar, huurder of als je woont in een flat met een VvE?
- **Een klein buurthuis of een buurtkamer in De Buitenpepers:** Uitleg over dit idee en je kunt reageren: welke activiteiten zijn er mogelijk in een klein buurthuis? Kunnen we dit samen realiseren?
- **21.00 uur – Pauze:** een mooi moment om andere buurtbewoners te ontmoeten en bij te praten.
- **'Maken we samen De Buitenpepers aardgasvrij-klaar?':** wat heeft de Bewonersgroep gedaan sinds het Buurkracht-traject in het najaar van 2019?
- **Resultaten van de bewonersenquête over aardgasvrij-plannen van de gemeente.**
- **Wethouder Mike van der Geld** geeft uitleg over de plannen van de gemeente om enkele Bossche buurten in 2030 aardgasvrij-klaar te maken (zie ook het interview met hem in deze Peperpraat). Vanzelfsprekend kun je vragen stellen en reageren.
- **Wie wil er meedoen aan komende activiteiten?** Is de straataanpak iets voor jou? En wat is de activiteitenkalender voor de komende maanden?
- **22.00 uur – Einde van de bijeenkomst.**

Clean Up Day zaterdag 18 september

Onze buurt is toe aan een grote schoonmaak!

De Contactgroep Vereniging De Buitenpepers organiseert jaarlijks twee keer een schoonmaakactie om al het zwerfafval weer uit de plantsoenen en struiken in onze buurt te verwijderen. Helaas kon in maart de schoonmaak door de corona-lockdown niet doorgaan. Onze buurt is dus echt toe aan een stevige schoonmaak. Op zaterdagmorgen 18 september kunnen jongeren en ouderen samen aan de slag. Of de schoonmaak dóór gaat, hangt af van de aanmeldingen. En van de ontwikkelingen rond het coronavirus. Wil je meedoen? Graag! Meld je vooraf aan: tot en met zondag 12 september!



De schoonmaakactie in september 2020.

Onze schoonmaakactie is zo langzamerhand een traditie, waaraan gelukkig steeds meer mensen meedoen. Een traditie die we daarom van harte aanbevelen! Voor ouderen én jongeren! Wat gaan we doen op zaterdagmorgen 18 september?

- 10.00 uur** **Verzamelen in de Kuil tussen de Vijfde en de Zesde Buitenpepers:** uitreiken plattegrond, prikkers, hesjes en afvalzakken. En natuurlijk eerst een bakje koffie of thee!
- 10.10 uur** **Je gaat in kleine groepen de buurt in.**
- 11.30 uur** **Terugkeer bij de 'Kuil' voor het inleveren van het afval, de prikkers en de hesjes.**
- 11.45 uur** **Napraten met koffie en iets lekkers, ook voor de kinderen!**

We zien je graag op 18 september! **Meld je uiterlijk zondag 12 september aan via debuitenpepers@gmail.com**

*Adriana Hernandez,
namens de Contactgroep Vereniging De Buitenpepers*



De Buitenpepers duurzaam;
Doe je mee?

**Ben jij
voorbereid op
de energietransitie
in onze buurt?**

enquête
voor alle bewoners
van De Buitenpepers

Resultaten: bewoners geven hun meningen

Wél isoleren, maar (nog) geen aardgasvrije buurt...

In juli en augustus namen 114 bewoners de moeite om online of op papier de enquête van de Bewonersgroep Energietransitie De Buitenpepers in te vullen. Dank aan iedereen die heeft meegedaan. Alle antwoorden zijn bruikbaar om inzicht te krijgen in de wensen van bewoners én over wat er leeft in de buurt. De vragenlijst is vooral ingevuld door 101 huiseigenaren (89%) en door 13 huurders (11%). In werkelijkheid bestaat onze buurt voor 60% uit huiseigenaren en voor 40% uit huurders. De volledige resultaten van de enquête zijn na de bewonersbijeenkomst op 9 september te downloaden via de website van onze buurt. Tijdens die bijeenkomst in het Jeroen Bosch College presenteren de organisatoren een samenvatting van de resultaten. Opvallend is dat 66% van de bewoners die reageerden, al bezig is met woningisolatie en daarmee verder wil. Slechts 4% wil dat níét. 32% wil meedoen met de straataanpak en 53% wil graag eerst meer informatie hierover. 40% van de bewoners die reageerden, vindt het positief dat De Buitenpepers mogelijk in 2030 aardgasvrij-klaar is; 36% weet niet wat dit betekent en 13% is er negatief over, 6% heeft er geen mening over en voor 5% maakt het niet uit.

Citaten van bewoners

‘Waarom houden jullie zo vast aan het idee van een buurthuis?’

Een greep uit de reacties van bewoners, die de enquête hebben ingevuld. Dit zijn antwoorden op de vraag ‘Wat zou je in de buurt nog meer willen aanpakken (naast de energietransitie)?’:

- ‘Zoals het nu gaat, gaat het goed.’
- ‘Nee hoor, het gaat prima in De Buitenpepers.’
- ‘Beter rekening houden met elkaar. Bijvoorbeeld bij mogelijke geluidsoverlast.’
- ‘Een klein buurthuis zou welkom zijn.’
- ‘Graag meer actie samen met de gemeente in verband met de klimaatadaptatie in onze buurt!’
- ‘Aandacht voor de verloedering: honden die overal poepen (ook in de kuil en de speeltuinen) en de rotzooi die her en der wordt gestald (doordat in de brandgangen vuilniscontainers staan.’
- ‘Het terugdringen van geluidsoverlast door verkeer en het verlagen van de snelheid door verkeershinderende maatregelen.’
- ‘Aanpak van wateroverlast bij heftige regenbuien en het riool dat extra water niet kan verwerken.’
- ‘Zorg voor klimaatbestendigheid; wadi's, bomen, open water, groene daken.’
- ‘De hoogspanningsmasten langs de rand van de buurt; de leidingen zouden wel de grond in mogen, maar dit staat geloof ik al op de planning.’
- ‘Ik ben erg positief over de vernieuwing van de speeltuin op de Vierde Buitenpepers.’
- ‘Georganiseerde veiligheid (via WhatsApp?) sociale contacten (spelletjes dag, jeu de boules).’
- ‘De dijk nog vriendelijker en groener maken. Met een waterloopje dat over de dijk slingert, met wat hoogteverschillen en enkel ondiepe beekjes. Fruitbomen op de dijk en banken, zitelementen, boom elementen. Of misschien een klein buurthuis.’
- Volgens mij is er weinig animo is voor een buurthuis. Ook is er geen geld vanuit de buurt of gemeente. Waarom houdt een klein aantal bewoners zich zo vast hieraan? Vraag budget voor koffie in een zaaltje van ‘D’n Boerderij’ en je bent er ook. Laat dit eens uitrekenen. Waarschijnlijk is dat laatste vele malen kostenvriendelijker dan een buurthuis.’
- ‘Het onderhoud van de mechanische afzuigingen is wel een probleem. Er zijn verscheidene woningen waaruit de hele dag door een hoge toon zingt, die het gevolg is van slecht onderhoud van de mechanische ventilatie. Vooral 's nachts zijn deze goed te horen als je met de ramen open slaapt.’
- ‘Activiteiten rond muziek en cultuur in onze buurt.’

Dank aan iedereen die de vragenlijst heeft ingevuld!

Energiewethouder Mike van der Geld geeft tijdens de bewonersbijeenkomst op 9 september uitleg over de plannen van de gemeente om onze stad stapsgewijs aardgasvrij te maken. Hij zal de bewoners informeren over het tempo waarop we in De Buitenpepers verder kunnen gaan met de energietransitie. In oktober neemt de gemeenteraad een besluit over het warmtevisie: het tijdspad om de Bossche buurten aardgasvrij te maken. Van der Geld is onder de indruk van de betrokkenheid van bewoners in De Buitenpepers. 'We moeten de samenwerking tussen bewoners en gemeente voortzetten. Met geld, adviezen en vooral met vertrouwen en steun aan de actieve bewoners.'

Een interview op het stadhuis.

In De Buitenpepers zijn we in 2019 de energietransitie gestart als 'proefbuurt aardgasvrij' met een traject met vier bewonersbijeenkomsten met steun van Buurkracht. In 2020 kwam de corona-lockdown en konden we veel minder doen. Hoe kijk je aan tegen onze buurt en onze resultaten?

'Ik ken De Buitenpepers al van mijn middelbare schooltijd toen ik naar het Jeroen Bosch College ging. En ik kom wel eens bij mijn familie in jullie buurt. Ik krijg ook regelmatig signalen over jullie activiteiten. Sinds begin 2020 ontmoet ik ieder kwartaal de contactpersonen van de proefbuurten. Ik ken De Buitenpepers nu als een van de toch wel actievere buurten in onze stad, niet alleen rond het thema energietransitie. Jullie hebben een spirit om zelf activiteiten te organiseren en dat is best uniek. De mensen in jullie buurt en jullie activiteiten zijn ook heel gemêleerd: jullie doen veel verschillende dingen samen. De inzet van bewoners in de proefbuurten verdient ontzettend veel respect. Dat kan ik niet vaak genoeg zeggen. Ik neem mijn petje af voor de bewoners die zich in hun vrije tijd inzetten voor hun buurt en voor de energietransitie.'

Wethouder Mike van der Geld:
'Ik voorzie dat er in 2030 meerdere Bossche buurten aardgasvrij-ready kunnen zijn...'

Over De Buitenpepers:
'Jullie gaan harder dan de gemeente... Dat houdt ons scherp!'

In juni 2019 wees het College van Burgemeester en Wethouders vijf proefbuurten aan om samen met bewoners onderzoek te doen naar hoe een buurt op termijn aardgasvrij kan worden. Waarom toen dat besluit?

Mike van der Geld: 'Aanvankelijk wilden we uit de vijf proefbuurten één buurt kiezen om voor te dragen voor het Programma Aardgasvrije Wijken van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. In februari 2020 hebben we uit de vijf buurten 't Zand gekozen als 'PAW-buurt'. Onze aanvraag is eind 2020 goedgekeurd. Met een Rijksbijdrage van 5 miljoen euro proberen we van 't Zand de eerste aardgasvrije buurt in onze stad te maken. Samen met actieve bewoners

en met de woningbouwcorporaties. Overigens wordt alle nieuwbouw in onze stad nu aardgasvrij opgeleverd.'

In een online-overleg met de vijf proefbuurten zei je in juni dat 'de proefbuurten sneller gaan met hun inspanningen voor de energietransitie dan de gemeente.' Wat vind je van het tempo en aanpak in de proefbuurten?

'Ja, dat jullie sneller gaan was precies mijn hoop én mijn zorg toen we in 2019 met bewoners in de vijf proefbuurten aan de slag gingen. We zijn met de gemeente gaan 'aanjagen' met de verwachting dat bewoners vervolgens zelf ook initiatieven ontwikkelen rond woningisolatie, de energietransitie en klimaatadaptatie. En nu kunnen we de bewoners maar moeilijk bijbenen. We krijgen nu zelfs klachten van de actieve bewoners dat 'de gemeente te sloom is'.

Dát is winst: dat houdt ons scherp. Nog is wel dat gemeente en bewoners ►

'Ik neem mijn petje af voor de bewoners die zich in hun vrije tijd inzetten voor hun buurt en voor de energietransitie'

***‘Om daadwerkelijk aardgasvrije
buurten te realiseren is geld
nodig van het Rijk of de EU
én het meedoen van bewoners’***

in gesprek blijven en dat we samen afspraken maken over vervolgstappen.’

Waarom gaan actieve bewoners sneller dan de gemeente? Waar is dat aan te wijten of te danken?

‘Bewoners zijn over het algemeen gewoon vrijer dan dat wij zijn. De gemeente moet zich houden aan allerlei regels, die landelijk, regionaal en ook in onze stad zijn afgesproken. Denk bijvoorbeeld aan allerlei bestemmings- en beleidsplannen. Als we als gemeente iets willen veranderen, dan moet ik als wethouder mezelf eerst tien vragen stellen en zaken laten onderzoeken alvorens we een besluit nemen. Actieve bewoners hebben die ballast niet: jullie kunnen sneller een initiatief nemen.’

Tijdens de eerste bijeenkomst over de energietransitie in De Buitenpepers in juni 2019 werd duidelijk dat er vanuit de gemeente geen panklaar plan lag voor de energietransitie in onze buurt. Bewoners mochten het zelf doen. Waarom die aanpak?

‘Stel je eens voor dat we wel een vooropgezet plan hadden, dan hadden bewoners ongetwijfeld gezegd: ‘Ja, hallo? Morgen wij daar ook nog iets van vinden? Bij de bewoners in jullie buurt is er echt veel knowhow om zelf een plan te maken voor de energietransitie in de komende jaren. Nou, dát is ook gebeurd. Onze benadering was níét: verzinnen jullie het maar, zoek het maar uit. Wij hebben jullie ondersteuning gegeven en ruimte om zelf te onderzoeken. Het resultaat is dat jullie weer andere bewoners enthousiasmeren om mee te doen met woningsisolatie en buurtactiviteiten. Dat was onze gedachte achter het ‘loslaten’ van een regierol van de gemeente voor het proces in jullie buurt. Op stadsniveau houden we natuurlijk als gemeente onze regierol bij de energietransitie voor de hele stad.’

Dit najaar neemt de gemeenteraad een besluit over de warmtevisie: een plan van aanpak om alle 107 buurten tot 2050 aardgasvrij te maken. Welk besluit is in voorbereiding?

‘Onze planning is dat de gemeenteraad in oktober een besluit gaat nemen over de zogeheten ‘Transitie Visie Warmte’. Ik wil toch wel de verwachtingen over dat besluit wat temperen. We kunnen niet in snelle stappen delen van de stad aardgasvrij maken. Onze rol is om de komende jaren in meer buurten met bewoners plannen en afspraken te maken over alternatieven voor aardgas. Concreet betekent dit voor Den Bosch dat we in 2030 misschien één of twee buurten aardgasvrij kunnen maken.

We mikken vooral op het realiseren van enkele ‘aardgasvrij-ready-buurten’. Dat zijn buurten waar de meeste woningen en panden klaar zijn om na het jaar 2030 over te schakelen naar een andere energievorm. Bijvoorbeeld klaar om over te stappen op een lage-temperatuur warmtenet of een andere warmtebron.’

Is dat nu een verandering van beleid? Eerder sprak de gemeente over aardgasvrije buurten, nu over aardgasvrij-ready-buurten? Waarom deze keuze?

‘Nee, dit is geen beleidsverandering. Individuele bewoners kunnen natuurlijk zelf al besluiten om ‘van het gas af te gaan’. Voor ’t Zand is het aannemelijk dat we met bewoners en de woningbouwcorporaties een aardgasvrije buurt kunnen realiseren rond 2030. En daarnaast misschien nog wel een andere buurt. Vervolgens heb je nog 105 andere buurten in onze stad. In oktober kan de gemeenteraad een besluit nemen welke van die buurten mogelijk in 2030 ‘aardgasvrij-ready’ kunnen worden.’

Wat is nodig om de planning voor 2030 te halen? Wat is daarbij doorslaggevend?

‘Of we dat gaan halen is afhankelijk van de financiering. De aanleg van warmtenetten is pas mogelijk met extra geld van

Mike van der Geld in De Buitenpepers tijdens een opname voor een promotiefilmpje voor de Europese Unie over de noodzaak van de energietransitie, november 2020.





Mike van der Geld

het Rijk en de Europese Unie. En voorts zijn we afhankelijk van de animo bij bewoners. Zijn onze burgers bereid om mee te doen? Wil je bijvoorbeeld investeren in woningisolatie, meer wooncomfort, minder energieverbruik en een lagere energienota? Voor de bewoners die zelf geen financiële middelen hebben om hun woning te isoleren, heeft de gemeente nu nog geen extra geld beschikbaar. Het ontbreekt de gemeente aan financiën om nu hele buurten aardgasvrij te gaan maken. Daarom is ons voornemen om in de warmtevisie tot 2030 samen met bewoners eerst meerdere buurten aardgasvrij-ready te maken. Dat is realistisch. Voor verdere ambities, zoals de aanleg van warmtenetten, is nu geen geld beschikbaar. We wachten hiervoor echt op een nieuw kabinet met een regeerakkoord en een ruim budget voor de energietransitie en klimaatverandering.'

Veel bewoners maken zich zorgen over de kosten van hun woningisolatie. Wie gaat straks wát betalen?

'Het is logisch dat de overheid een flink deel van de kosten voor de aanleg van een warmtenet of een ander alternatief voor aardgas gaat betalen. Dat kunnen we níet van bewoners vragen. We vragen huiseigenaren wel om de kosten van hun eigen woningisolatie te financieren. Dat kunnen we stimuleren met meer subsidies of regelingen. Daarbij willen we bij voorkeur bewoners bijstaan die zelf geen geld hebben om te investeren.'

Wat zou je willen zeggen tegen bewoners die zeggen 'waarom is dit allemaal nodig, die energietransitie?'

'Kijk naar wat er gebeurt met het klimaat: de overstromingen deze zomer en de bosbranden in Amerika. En kijk naar het alarmerende rapport van de IPCC, de Intergovernmental Panel on Climate Change. Dat rapport benadrukt de noodzaak van klimaatmaatregelen. We moeten ons gebruik van fossiele energie fors verminderen. De klimaatverandering is al begonnen. Je kunt

wel zeggen 'anderhalve graad warmer, dat vind ik wel lekker', maar we zien de gevolgen. Het weer wordt onvoorspelbaar, ook hier hebben we overstromingen. Omdat ons land grotendeels onder de zeespiegel ligt, is het meer dan logisch dat we ons druk maken over de energietransitie.'

'Ik vraag de bewoners die niet mee kunnen of willen doen om hun vertrouwen te geven aan de actieve bewoners in jullie buurt'

Andere bewoners zeggen 'Kijk naar de klimaatverandering: er is geen tijd te verliezen. Waarom dan pas over tien jaar een paar buurten aardgasvrij?'

'Het gaat niet alleen om 'aardgasvrij'. We zijn ook in onze stad en regio bezig met het plaatsen van windmolens en zonnepanelen. Daar hebben we ook hevige discussies over met bewoners. We willen maatregelen nemen dat mensen minder met hun auto rijden en vaker lopen, fietsen of met het OV gaan. We plaatsen duizenden laadpalen voor elektrische auto's. En we 'vergroenen' onze stad door duizenden bomen te planten. De energietransitie realiseren we ook bij de industrie. Heineken is een van de grootste energieverbruikers in onze stad en ook de grootste energiebespaarder. Ook alle andere bedrijven zijn verplicht te besparen op hun energieverbruik.'

In maart 2022 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Hoe kunnen de proefbuurten en de gemeente blijven samenwerken, ook als er straks een ander College en stadsbestuur is?

'Ik ben echt onder de indruk van wat jullie in de proefbuurten doen. Zelfs in coronatijd zijn jullie dóórgegaan. Er is betrokkenheid en inzet bij actieve bewoners en jullie enthousiasmeren weer andere bewoners om mee te doen. Mijn zorg is echter wel: hoe houden we bewoners betrokken en voorkomen we dat de energietransitie vooral interessant is voor technische mensen? Het gaat hier ook over samen dóén in de buurt.

De gemeente wil de proefbuurten blijven steunen, ook als er volgend jaar een nieuw stadsbestuur komt. Onze steun bestaat niet alleen uit geld en advies, maar we geven jullie ook ons vertrouwen. Ik vraag de bewoners die niet mee kunnen of willen doen, ook om vertrouwen in de rol van de actieve bewoners, die samen met de gemeente het voortouw nemen. Wat mij betreft horen daarvoor de 'proefbuurten aardgasvrij?' ook samenwerkingsafspraken voor 2022 bij. Zodat jullie kunnen dóórgaan met jullie aanpak in De Buitenpepers!'

*Gabbie van der Kroef
en Johan Strang*

‘De Buitenpepers is een gemiddelde buurt. In álles... of toch niet?’

Iedere twee jaar publiceert de gemeente de Wijk- en Buurtmonitor: een cijferanalyse van de ontwikkeling in alle 107 Bossche buurten. In de begin juli online verschenen nieuwe monitor komt onze buurt naar voren als ‘een gemiddelde buurt in alle opzichten’. Twee kanttekeningen: de rapportcijfers zijn opgesteld in 2020, dus vóór de coronacrisis. En de nieuwe buurtanalyse is minder uitgebreid dan de vorige versie uit 2018. Op deze pagina de belangrijkste cijfers voor De Buitenpepers op een rij.



Wethouder Ufuk Kâhya: “Deze monitor is een kompas dat ons helpt om te kijken waar een wijk of buurt staat. De monitor geeft inzicht in de vorderingen die de buurten hebben bereikt en waar de gemeente en bewoners samen nog de schouders onder kunnen zetten.”

Een analyse met veel data

De Wijk- en Buurtmonitor was in 2019 nog een verzameling van vijftien grote Pdf-bestanden met voor iedere Bossche wijk een analyse van de wijk en de afzonderlijke in de wijk gelegen buurten. Dit jaar staan de wijk- en buurtgegevens op afzonderlijke websitepagina's per wijk én buurt. Om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen in onze buurt Noord moet je daarom nu eerst naar een wijkwebsite scrollen en vervolgens naar de afzonderlijke buurtpagina's. Per pagina tref je daar de cijfers per wijk of buurt aan. Met slechts een korte toelichting, die daarom wel erg algemeen is. Zo staat er op de pagina met de cijfers van Noord: ‘Met 19.200 inwoners is Noord een van de grotere woonwijken van onze stad. Het is een typische jaren '70-woonwijk. De wijk bestaat uit een

aaneenschakeling van buurten, die onderling veel verschillen. Er zijn buurten die bovengemiddeld scoren en buurten met een beneden gemiddelde score, zoals de Hambaken en de Herven. De Hambaken en Orthen-West zijn aandachtsgebieden.’ Dit betekent dat er voor deze twee buurten meer ambtenaren werkzaam zijn en ook meer geld beschikbaar is. De rapportcijfers in Noord zijn lager dan de cijfers voor de hele stad. In Noord ‘scoort’ De Buitenpepers wel wat hoger in vergelijking met andere buurten: zie het kader hieronder.

‘Voorzieningen bovengemiddeld’

Per buurt staat er op de gemeentelijke website met alle cijfers van de Wijk- en Buurtmonitor een ‘scorebord’ met de

kleuren van ‘rood’ voor beneden gemiddeld, via ‘geel’ voor gemiddeld naar ‘groen’ voor bovengemiddeld. Het ‘scorebord’ voor De Buitenpepers scoort uitsluitend ‘geel’: onze buurt lijkt in alles gemiddeld. De toelichting is als volgt: ‘Alle thema's laten een gemiddeld resultaat zien. Eén deelthema heeft echter een bovengemiddeld resultaat: de voorzieningen. Dit komt omdat de gemiddelde afstand tot de voorzieningen kleiner is dan elders in de gemeente. Tevens zijn de bewoners meer dan tevreden over het aanbod van de voorzieningen in hun buurt’, aldus de website. Met voorzieningen zijn bedoeld: voorzieningen voor jongeren, de speelmogelijkheden voor kinderen en de supermarkt.

Onderwerp	cijfer voor heel Noord	cijfer voor De Buitenpepers	cijfer voor de hele stad
Geluk	7,5	7,7	7,7
Contact met de burens	6,8	7,0	7,0
Woning	7,6	7,8	7,9
Veiligheid	6,4	7,3	7,0
Tolerantie	6,8	7,6	7,3
Woonomgeving	7,0	7,6	7,5

Wijk-, buurt- en dorpsbudget

Wij willen samen met inwoners zorgen voor betere buurten. Elke wijk krijgt geld dat bewoners zelf mogen besteden. Het onderzoek helpt bij de keuzes waaraan de wijken dat willen uitgeven.

www.s-hertogenbosch.nl/wdbudget

Commentaar van de redactie

De (rapport)cijfers van de Wijk- en Buurtmonitor zullen best wel kloppen: het algemene beeld over onze buurt is 'gemiddeld' met een enkel cijfer dat boven-gemiddeld is. Het beeld van onze buurt in deze monitor is echter onvolledig. De interesse voor bijvoorbeeld duurzaamheid is volgens de monitor 'gemiddeld'. De praktijk is echter dat de interesse én de praktische inzet van bewoners in onze buurt rond klimaatadaptatie, energieverbruik en woningisolatie zelfs in het coronajaar 2020 de aandacht van veel bewoners had. Het thema 'maatschappelijke inzet' (nog genoemd in de vorige monitor uit 2018) komt nu niet meer terug. Het beeld dat onze buurt 'in álles gemiddeld is' is dus nogal onvolledig en daarom onjuist.

Wijk- en buurtmonitor

Weten wat er speelt in jouw buurt?
Lees ons onderzoek op:

www.s-hertogenbosch.nl/wijkenbuurtmonitor

Bewonersbijeenkomst

De resultaten van de enquête van de Bewonersgroep Energietransitie De Buitenpepers in juli en augustus geven een breder beeld van wat er leeft bij bewoners in onze buurt. De uitkomsten van zowel de Wijk- en Buurtmonitor en de bewonersenquête komen ter sprake tijdens de bewonersbijeenkomst op donderdagavond 9 september in het Jeroen Bosch College. De flyer met een uitnodiging voor die bijeenkomst ligt eind augustus bij alle bewoners in de brievenbus als bijlage bij deze Peperpraat.

Gabbie van der Kroef

Nog niet definitief: een try-out middag september of oktober

Een jeu-de-boules-baan aan de Dreef?



Initiatiefnemer Philip Hoek, buurtbewoner Annelies van Nidek en Adriana Hernández van de Contactgroep Vereniging De Buitenpepers tonen waar de jeu de boulesbaan mogelijk kan worden aangelegd.

'Deze groenstrook was in de jaren '70 de toegangsweg vanaf de Bruistensingel naar onze buurt. Daarom is de ruimte tussen de rijtjeshuizen en de flats hier aan de Buitenpepersdreef zo breed', vertelt een voorbijlopende oudere dame. 'Wat zijn jullie hier eigenlijk aan het doen?'. Ons antwoord is dat deze groene strook aan 'de Dreef' waarschijnlijk een heel geschikte plek is voor de aanleg van een jeu de boulesbaan voor onze buurt.

Adriana Hernández van de Contactgroep Vereniging De Buitenpepers vertelt dat ze met wijkmanager Ronnie van Gaal van de gemeente een rondgang door de buurt heeft gemaakt. 'Deze plek lijkt ons een prima plek voor een baan: beschut, tussen de bomen en op veilige afstand van het wegverkeer. Maar besloten is er nog niets. Vanuit onze vereniging is er weliswaar geld beschikbaar voor de aanlegkosten, maar eerst is het nodig dat we reacties vragen en krijgen uit de buurt.

Daarom organiseert initiatiefnemer Philip Hoek samen met enkele andere bewoners op een van de zaterdagen of zondagen in september of oktober een try-out-middag. Buurtbewoners kunnen dan voor één middag terecht bij een grasbaan op de voorziene locatie aan de Buitenpepersdreef. Je kunt dan een balletje gooien en jouw reactie geven op de locatie en het al dan niet realiseren van de jeu-de-boulesbaan.

De precieze datum van de try-out-middag is nog niet bekend en is afhankelijk van overleg tussen de organisatoren. En afhankelijk van het weer. Volg de berichten op onze website en onze Facebookpagina voor de definitieve datum en het tijdstip van de try-out-middag.

Voor meer informatie: Philip Hoek, philip.hoek@hetnet.nl

(Advertentie)



TAXATIE VAN UW INBOEDEL

Voor verzekering of nalatenschap.
Ruim 50 jaar ervaring hiermee.
Ook zijn wij geïnteresseerd in Japans en Chinees porselein. Tel. 0651240307
Foto's oriental.antiques@home.nl
Als huisbezoek gewenst is komen wij uiteraard Corona proof.
M. Rombouts

oriental.antiques@home.nl



KOMPAS
Financiën

**Verzekeringen, hypotheeken,
makelaardij en geldzaken**

Het Wiesel 10
5231 BW 's-Hertogenbosch

Postbus 2317
5202 CH 's-Hertogenbosch

Telefoon 073 - 646 1830
info@kompasfinancien.nl
www.kompasfinancien.nl

**Goed en
aangenaam
gewoon**



Weer heerlijk genieten



Heerlijk
genieten van
een lekker
lunch borrel of
diner

 **d'n Boerderij**

Hervén 54 Den Bosch
www.dnboerderij.nl



KINDERPRAKTIJK
kubus

FYSIOTHERAPIE | ERGOTHERAPIE | PSYCHOLOGIE | PRE-LOGOPEDIE
DIETIEK | REMEDIAL TEACHING

 ROMPERTSEBAAN 56
5231GT, 'S-HERTOGENBOSCH

 INFO@KINDERPRAKTIJKKUBUS.NL
 (073) 6 444 988

PANNENDAK ACTIE!

Beste buurtbewoners,

Momenteel hebben wij voor de Buitenpepers een **gezamenlijke kortings-actie van 5%** op de totale offertesom.

Mocht u geïnteresseerd zijn in onze actie of een van onze andere werkzaamheden, neem dan contact met ons op **06 - 10 15 46 27**.
Whatsappen of e-mailen mag uiteraard ook!

Met vriendelijke groet,
Denny van der Heijden

Mocht u nieuwsgierig zijn naar onze recente werkzaamheden, kijk dan op onze facebookpagina. Vergeet hem niet te liken!

Wij van **Van Der Heijden Dak & Renovatiebedrijf** zijn gespecialiseerd in:

- * Pannendaken
- * Platte daken
- * Voeg- en metselwerk aan de schoorsteen
- * Loodreparatie / renovatie
- * Schoorsteen- en gevel impregnatie
- * Dakgoten



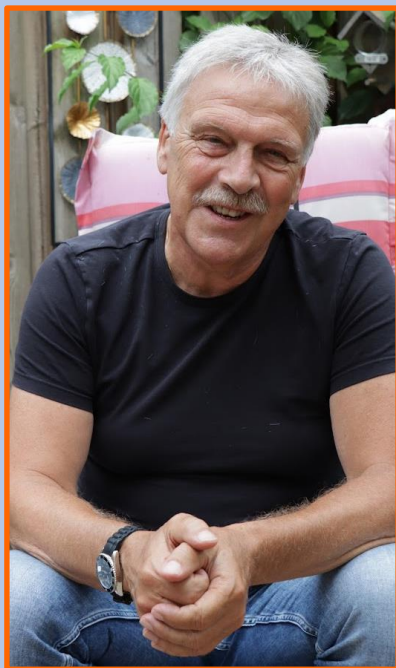
Van Der Heijden Dak & Renovatiebedrijf
Vierde Buitenpepers 46
5231 AL 's-Hertogenbosch
tel: 06 - 10 15 46 27 / 073 - 851 24 10
info@dakenrenovatie.nl

 K.V.K. nr.:
5600 5326

www.dakenrenovatie.nl

Nieuwe voorzitter voor de huurdersvereniging Vijfde en Zesde Buitenpepers



Jan Droogenbroek volgt Mariec Smeeman op als voorzitter van de huurdersvereniging van bewoners aan de Vijfde en Zesde Buitenpepers. Jan: 'Mijn inzet is om de huurders weer meer met elkaar in contact te brengen, na de pandemie. Wonen is meer dan 'de deur dicht'. We leven samen in een buurt en daarom is onderlinge betrokkenheid zo wenselijk. Ik wil graag dat onze vereniging ook aandacht heeft voor hoe we samen leven in onze twee straten. En in het overleg met onze verhuurder MVGM wil ik – samen met de andere bestuursleden – ook voorstellen doen voor het verder verbeteren van onze huurwoningen.'

Supercoop PAANAKKER

Bij verschillende buurtactiviteiten, zoals bij de Buurtborrel en de activiteiten bij Koningsdag, kunnen de organisatoren rekenen op de steun van supermarkt Supercoop Paanakker op de Buitenpepersdreef. Dank daarvoor!

Het wine-and-dine-diner in De Buitenpepers is terug! Save the date: zaterdag 13 november

Het is een traditie geworden om jaarlijks een wine & dine te organiseren. Wat is het ook al weer? Voor het voorgerecht ga je naar een eerste adres, waar je bekende en onbekende buurtgenoten ontmoet. En het genieten en kennismaken gaat verder op een tweede adres, waar je bij het hoofdgerecht in gesprek raakt met weer andere burens. Het nagerecht wordt opgediend in het Nico Schuurmanshuis op loopafstand in Orthen. Van 2016 tot en met 2019 hebben jaarlijks op een zaterdagavond in november zestig tot zeventig bewoners met veel plezier meegedaan aan dit buurt-diner. Door de coronapandemie moest de vijfde editie in november 2020 geannuleerd worden. Dit jaar zijn Elise Quant, Jeroen van den Burg en Siegfried Willems aan de slag gegaan met de voorbereidingen om het dit keer volgens de geldende corona voorschriften te organiseren. En natuurlijk zijn er weer koks nodig, die de mensen thuis willen ontvangen en het voor- of hoofdgerecht willen maken. En niet te vergeten koks die de nagerechten willen maken voor het banket in de grote zaal in het Nico Schuurmanshuis. Ook gaan we weer sponsors zoeken!



Mail naar winedinebuitenpepers@gmail.com, als je interesse hebt!

Siegfried Willems, Elise Quant en Jeroen van den Burg

De Peperpraat

Dit blad is een uitgave van de Vereniging Contactgroep De Buitenpepers en de redactie van dit blad: debuitenpepers@gmail.com en www.debuitenpepers.nl
Adres: Vijfde Buitenpepers 19, 5231 GJ 's-Hertogenbosch.

Facebook: <https://www.facebook.com/buitenpepers>

Oplage van deze Peperpraat: 1.000 exemplaren.

Aan dit nummer werkten mee: Adriana Hernández, Bart van Dick, Caroline Timmermans, Gabbie van der Kroef, Johan Strang, Sanne Sanders en Siegfried Willems. Kopij vóór **15 oktober** graag naar bovengenoemd mailadres.

Het novembernummer verschijnt rond 1 november 2021.

Stuur je advertentie naar gabbievanderkroef@hotmail.com, tel. 06-40239581.

(Advertentie)

FYSIOTHERAPIEPRAKTIJK De Buitenpepers

- Oedeemtherapie
- Shockwave
- Handtherapie
- Echografie
- Fitness/revalidatie
- Klassieke homeopathie
- Vaatproblematiek
- MS gespecialiseerd
- Medical taping
- COPD/Covid-therapie



www.fysiotherapiedebuitenpepers.nl
073-6417940



Iedere bewoner heeft behoefte aan rust in de buurt en het huis waarin hij of zij woont. Meestal gaat het samenleven in de buurt goed. Ook in onze Buitenpepers. Toch komt het wel eens voor dat er een situatie ontstaat waarin burens (over)last van elkaar hebben en zich gaan ergeren. Dan kan het gebeuren dat er niet wordt gepraat met de ander en dat er een conflict ontstaat. De vrijwilligers van Buurtbemiddeling brengen bewoners weer aan tafel en in gesprek.

Wat biedt Buurtbemiddeling?

- ▶ De bemiddelaars zijn onafhankelijk en onpartijdig.
- ▶ Alle gesprekken zijn vertrouwelijk.
- ▶ Buurtbemiddeling neemt zo snel mogelijk contact op met de bewoners om te voorkomen dat conflicten uit de hand lopen.
- ▶ Tijdens de bemiddeling kunt u leren anders te kijken naar uw situatie.
- ▶ U beslist samen welke afspraken u maakt.
- ▶ Bemiddeling is kosteloos voor bewoners.
- ▶ Na bemiddeling heeft u vaak beter contact met uw burens.



stap is dat we proberen om de betrokkenen samen aan tafel krijgen. Onze vrijwilligers doen dat altijd op een neutrale plaats. Nooit bij een van de burens thuis.' In het eerste gesprek vraagt onze vrijwilliger aan beide partijen om eerst hun kijk op het probleem te vertellen. Onze vrijwilliger van Buurtbemiddeling neemt een neutrale positie in en stelt ook geen oplossingen voor. Pas nadat beide partijen hun verhaal hebben gedaan, is er ruimte om te praten over een

Buurtbemiddeling 073

‘Goede burens maken de buurt beter...’



Keesje Hoes is een van de twee coördinatoren van Buurtbemiddeling073. Sinds begin 2021 woont zij in De Buitenpepers en dat bevalt haar goed: ‘Wat een fijne buurt is dit! Met leuke contacten met onze burens. En met veel activiteiten. Ik was verknocht aan de Muntel, waar wij woonden, maar in De Buitenpepers hebben we het echt naar ons zin.’

Voorkom dat een conflict oploopt

Het zal je maar gebeuren: er komen nieuwe burens wonen, er ontstaat onverwachts een conflict over geluidsoverlast en een paar maanden later besluit je om te verhuizen, omdat er geen overleg en oplossing mogelijk is.

‘Dat is heel schrijnend’, reageert Keesje. ‘Geluidsoverlast is inderdaad het meest voorkomende probleem waarvoor wij ingeschakeld worden. De laatste jaren krijgen wij ook steeds vaker casussen binnen waarbij ouders in conflict zijn over gedrag, vooral pesterijen, van hun kinderen. Onze rol is om burens of bewoners met elkaar in gesprek te brengen. Daarbij proberen we te voorkomen dat een conflict escaleert of verder uit de hand loopt. Zodat er niemand hoeft te verhuizen.’

Keesje Hoes



Werkwijze Buurtbemiddeling

Volgens Keesje komt de ondersteuning van Buurtbemiddeling af en toe nog te laat: ‘Een conflict is soms al te hoog opgelopen. Onze eerste stap is dat wij beide partijen in afzonderlijke gesprekken hun eigen kant van het verhaal laten vertellen. Daarna proberen wij een gesprek te organiseren, waaraan beiden partijen meedoen. Het liefst komt onze vrijwilliger al zo vroeg mogelijk met de bewoners in gesprek, waarbij de mensen nog naar elkaar kunnen luisteren.’

Op het moment dat Buurtbemiddeling een vraag binnenkrijgt, nemen zij zo snel mogelijk contact op met de andere bewoner(s). Keesje: ‘Het is niet vanzelfsprekend dat die andere partij staat te juichen als wij ons melden. Onze eerste

voorstel of over oplossingen. Daar is meestal een tweede gesprek voor nodig. Onze vrijwilliger vraagt de burens of bewoners om zelf met ideeën over oplossingen te komen. Als dat kan maken de betrokkenen vervolgens ook zelf afspraken over de aanpak van het probleem of over de oplossing. Na een maand hebben we nog telefonisch contact met beide partijen en vragen we of de rust is teruggekeerd.’

Ook in onze buurt

Alle gesprekken zijn vertrouwelijk. Het enige dat Keesje kan melden is dat ook in 2020 er enkele burens uit De Buitenpepers een beroep hebben gedaan op Buurtbemiddeling073: ‘Het ging vorig jaar om enkele kwesties in onze buurt. Bij een paar hebben we succesvol kunnen bemiddelen en lukte het de bewoners om het eens te worden over een zelf aangedragen oplossing. Bij twee situaties lukte dat helaas niet.’

Meer weten? Bel met Buurtbemiddeling, tel. 073-2032450, maandag tot en met vrijdag of mail naar info@buurtbemiddeling073.nl

Wie doet wat in De Buitenpepers?

Om de contacten tussen bewoners te versterken vind je op deze pagina alle contactgegevens van alle werkgroepen en verenigingen in onze buurt. Vanwege de Privacywet zijn alle contactpersonen gevraagd of zij akkoord gaan met de publicatie van hun gegevens. De gegevens zijn vermeld met ieders toestemming.

Begeleidingscommissie MFE

Rompertstaete (Novadic Kentron)

Mieke Christophe, me.christophe@tiscali.nl

Bewonersgroep Buitenpepershof Derde Buitenpepers en Buitenpepersdreef

Frans van Hattum, buitenpepershof@gmail.com

Bewonersgroep Energietransitie

De Buitenpepers (vragen over woningisolatie)

Anine Vloedgraven, tel. 06-30254862

energiegroepbuitenpepers@gmail.com

Sociale Buitenpepers app en Bewonersplatform

De Buitenpepers voor (bijna) alle buurtactiviteiten

Siegfried Willems, Ken Yau en Elise Quant

peperplatform@gmail.com

Bewonersvereniging Vijfde en Zesde

Buitenpepers (huurdersvereniging)

Jan van Droogenbroek, bewoners56@gmail.com

'Bij Annie op de koffie'

Annie Heesters, aheesters@home.nl

Buitenpepersdreef 240

BuurtApp Zevende Buitenpepers

Hans van de Rijt, jwpvdryt@planet.nl

tel. 06-28203565, tel. 073-6411999

Contactgroep Vereniging De Buitenpepers

(schoonmaakacties, Koningsdag, Sinterklaasoptocht, subsidieaanvragen Wijk- en Dorpsbudget)

Adriana Hernández, Vijfde Buitenpepers 19,

debuitenpepers@gmail.com

Elektrische deelauto's 'De Mobiele Brigade'

Jaap Klink, jaap@broed.nu

Facebookpagina Peperpraat

Gabbie van der Kroef, tel. 06-40239581

gabbievanderkroef@hotmail.com

Farent Welzijnsorganisatie

(ondersteuning straatanpak woningisolatie)

Gabor Martens, gabor.martens@farent.nl

Formule 1 Kinderactiviteit

Ken Yau, kenlisa@hotmail.com

Gierzwaluwen in De Buitenpepers

Ferd Sauter en Jan van den Elshout,

gierzwaluw.bp@gmail.com

Initiatief Jeu de boulesbaan in De Buitenpepers

Philip Hoek, filiiep@hetnet.nl

Projectleider Aardgasvrije buurten

Luc Pellis, l.pellis@s-hertogenbosch.nl



Op dinsdag 5 oktober is er weer een bijeenkomst gepland van het Buurtplatform De Buitenpepers: een overleg van contactpersonen van alle bewoners- en activiteiten-groepen in onze buurt. Deelnemers krijgen een uitnodiging. Aanmelden via peperplatform@gmail.com

Redactie en advertenties Peperpraat

Gabbie van der Kroef, tel. 06-40239581

gabbievanderkroef@hotmail.com

Rubriek 'Binnenkijken in De Buitenpepers'

(artikelenreeks in de Peperpraat)

Sanne Sanders, sannesanders@hotmail.com

Rubriek 'Peperprofessionals'

(artikelenreeks in de Peperpraat)

Caroline Timmermans, carolinetimmermans@ziggo.nl

VvE Flats Buitenpepersdreef

Johan Strang, johan@vantulden.eu

VvE Vier op Dreef

Vierde Buitenpepers en Buitenpepersdreef

Siegfried Willems, swillems@home.nl

VvE Vereniging Mandelig Eigendom Buitenpepers,

VMEB 28 huizen met even nummers van Buitenpepersdreef 158-188 en Derde Buitenpepers 20-42,

Jan van den Elshout, vmebuitenpepers@gmail.com

Website Buitenpepers.nl - beheer van de website

Bart van Dijck, bart@gufp.nl

Werkgroep Energiestrategie

(onderzoek alternatieven aardgas)

Machteld Terlingen, machteld.terlingen@gmail.com

Werkgroep Heinistuin

Machteld Terlingen, machteld.terlingen@gmail.com

Werkgroep Natuur op Noord

Maurits Tax, natuurwerkgroepnoord@gmail.com

Werkgroep Speeltuin Vierde Buitenpepers

Mirjam Alders, speeltuinbuitenpepers@gmail.com

Wijkmanager wijk Noord

Ronnie van Gaal, tel. 06-55190462

r.vangaal@s-hertogenbosch.nl

Wine-and-dine Buurtdiner De Buitenpepers

Siegfried Willems, Elise Quant en Jeroen van den

Burg, winedinebuitenpepers@gmail.com

Zonnepanelen Collectief De Buitenpepers

Hennie Eerhart, h.eerhart@home.nl

‘Samen kunnen we jouw levensvragen verhelderen...’

In elke ‘Peperpraat’ portretteren we in de serie ‘Peperprofessionals’ een zelfstandige ondernemer uit De Buitenpepers. Dit keer Christiane Hilgenberg, die mensen bijstaat bij hun levensvragen.

Tijdens een van de eerste zonnige dagen van de zomervakantie spreek ik Christiane Hilgenberg in haar achtertuin op de Vierde Buitenpepers. We praten over haar praktijk waarin ze werkt middels (familie)opstellingen, verhelderende gesprekken en ‘cirkels als voeding voor de ziel’. Ze noemt zichzelf een ‘verhelderaar’: iemand die anderen bij staat om hun eigen vragen en thema’s te verhelderen. Voeg daar gerust aan toe dat ze ook een ‘verbinder’ is. Meerdere keren heb ik het gevoel dat ze precies aanvoelt wat ik haar wil vragen. Zodra er een vraag in mijn hoofd opkomt, geeft ze al antwoord. Het is wonderlijk: ze is een verhelderaar en verbinder pur sang.

Terugkerende familiethema’s

Vlak voor de val van de Berlijnse Muur vluchtte Christiane met haar ouders en twee oudere zussen van Oost- naar West-Duitsland. Nog eens elf jaar later emigreerde ze voor de liefde naar Nederland. ‘Op doortocht zijn’ is een thema dat in meerdere generaties in haar familie voorkomt. Christiane: ‘Mijn grootouders zijn al gevlucht, mijn ouders zijn met mij en mijn zussen gevlucht, ik ben naar Nederland geëmigreerd. Waarom gebeurt dit allemaal? Vaak zie je dat familiethema’s zich herhalen. Soms ervaart iemand dit als een blokkade of een terugkerend probleem. Een (familie)opstelling kan dan verheldering brengen in waar het probleem is ontstaan of van wie dit probleem eigenlijk is. In een opstelling kan er nieuwe informatie worden getoond uit het systeem. Dit kan een nieuw perspectief aanbrengen, waardoor een probleem soms verandert of zelfs oplost.’



Achtergrond

Christiane studeerde in Duitsland de Duitse taal, sociale psychologie en communicatiewetenschappen en volgde een opleiding tot spreekdocent. ‘Alles wat ik in mijn studie geleerd had, was verbonden met een nauwkeurig taalgebruik. Dat is iets wat je los moet laten als je je settelt in een land met een andere taal. Totdat je de andere taal dusdanig beheerst, dat je het aandurft om op een professioneel niveau over communicatie en diep persoonlijke onderwerpen te praten. Tot dat zover was, ben ik mij verder gaan verdiepen in de psychologie van de mens en het leven. In 2018 koos

ik voor de opleiding Familie- en organisatieopstelling bij Indra Torsten Preiss in België. Van hem heb ik een manier van werken geleerd die zich kenmerkt door een hoge concentratie en serieuzeheid. In de opstellingen wordt ten alle tijden respectvol en veilig omgegaan met de deelnemer(s): een werkwijze die ik heel belangrijk vind.’

Gelijkwaardigheid hoort hier volgens Christiane ook bij: ‘ieder mens is op hetzelfde level. Iedereen heeft zijn eigen ervaring en kennis. We vullen elkaar allemaal aan. Dit is wat ik te bieden heb aan anderen.’

Verhelderend gesprek

Christiane: ‘In mijn werk faciliteer ik. Ik draag geen oplossing aan, maar creëer een situatie waarin de ander de mogelijkheid heeft om een thema te onderzoeken en een nieuw perspectief te ontdekken. Wat de ander daarmee doet is de keuze van de ander. De keuze voor een opstelling of een verhelderend gesprek verschilt per persoon en per situatie. Als iemand in een crisis zit is er al veel beweging in het systeem. Dan is een verhelderend gesprek vaak passender en kijken we vooral hoe iemand zich zo krachtig mogelijk kan voelen. Wanneer een probleem of thema zich steeds herhaalt dan is een opstelling

Wat is een (familie)opstelling?

Een opstelling is een krachtig instrument om aan het licht te brengen wat ons leven onbewust beïnvloedt. In ons schuilen namelijk onbewuste overtuigingen waardoor wij ons verbonden voelen met de systemen waarin wij leven. Door delen van een systeem op te stellen kan deze onbewuste informatie zichtbaar worden. Hierbij kun je denken aan je familiesysteem, maar ook aan je werkplek of aan het systeem van je eigen lichaam en gezondheid.

vaak een goede keuze. Wat veel mensen direct na een opstelling voelen is ontspanning. Vaak wordt er ook meteen duidelijk wat er speelt, bijvoorbeeld in een relatie. Een opstelling kan nog lang doorwerken. Wanneer iemand na een opstelling verder wil praten over de opgedane inzichten of zijn of haar communicatievaardigheden wil trainen, is dat mogelijk.'

Functioneringsgesprek

Christiane geeft een voorbeeld: 'Laatst heb ik met iemand een opstelling gedaan, die een functioneringsgesprek met haar leidinggevende had. In de opstelling werd zichtbaar welke plek ieder in nam, wat ieders pijnpunt was en waar het in de communicatie tussen hen misliep. Door met deze informatie aan de slag te gaan en hiermee gerichte communicatievaardigheden te trainen, kon deze vrouw op een verbindende en constructieve manier het gesprek aangaan. Het verbeterde de communicatie met haar leidinggevende aanzienlijk en ze bereikte in het gesprek alles wat ze wilde bereiken. Hoe gaaf is dat?!'

Hoe werkt een opstelling?

'Een opstelling kan live of online, alleen of in een groep. Ik vraag eerst wat jouw thema is en ik vraag dóór om het thema goed in beeld te krijgen. Vandaaruit bepalen we samen posities voor de opstelling. Door te voelen en waar te nemen wat bepaalde posities met je doen, komt er informatie naar voren, die noch ik,

Wanneer is een opstelling geschikt?

Vooraf bij steeds terugkerende thema's of problemen is een opstelling geschikt. Denk hierbij aan:

- Ik kan geen partner vinden of als ik een partner vind, is dat altijd de verkeerde. Het loopt altijd op dezelfde manier af.
- Hoe zit dat toch met mijn broers en zussen? Er is rijd en jaloezie.
- Ik ben verslaafd aan iets (televisie, roken, eten), het gebeurt mij, ik krijg er geen grip op.
- Ik raak mijn baan steeds kwijt.
- Het lukt me maar niet om mijn bedrijf succesvol te laten lopen.
- Ik heb steeds dezelfde lichamelijke klacht, ik krijg er geen grip op en het belemmert mijn ontwikkeling.

best' en 'werk hard' gaan hier niet op. Ze werken juist averechts. Een opstelling is niets anders dan verbinden met het informatieveld en laten gebeuren wat gebeurt. Het is fantastisch om in onze Westerse wereld op deze geaccepteerde manier te werken met energie.'

Representanten

'Ik werk met iedereen die met zijn of haar thema's aan de slag wil. Er moet een innerlijke behoefte zijn om iets te willen doen aan een terugkerend probleem. Alleen nieuwsgierigheid naar hoe een opstelling werkt is niet voldoende. Ook is het goed om te weten dat je niet per se je familie hoeft op te stellen. Er hoeft ook niets in de familie

kun je ook meedoen als representant. Je neemt dan voor een ander een positie in, in diens opstelling. Als representant herken je vaak de thema's die opgesteld worden. Je kunt op die manier net zoveel inzichten krijgen, dan wanneer je zelf een vraag inbrengt.'

Cirkels van verbinding

Naast opstellingen en verhelderende gesprekken organiseert Christiane elk seizoen een 'Voeding voor de ziel-cirkel'. Deze cirkels versterken de verbinding onder elkaar en met jezelf.

Christiane: 'De cirkels die ik organiseer staan los van de opstellingen. Het is een oeroude techniek waarmee vrouwen zich weer meer met de cycli van het leven en met elkaar kunnen verbinden. Naar aanleiding van de seizoenen wordt een thema aangereikt en vertelt iedereen iets uit haar eigen situatie met betrekking tot dit thema. In een tijd waar vrouwen in een mannelijke wereld leven wil ik iets bieden waarmee we meer bij onze vrouwelijke krachten komen, door te delen wat ons bezig houdt, zonder elkaar advies te geven. We kunnen naar elkaar luisteren en gelijkenis zien, om zo elkaar te voeden en te ondersteunen.'

Vanuit een cyclische levensvisie biedt Christiane ook nog andere rituelen aan. Bijvoorbeeld 'Het wiel rond': 'Door middel van een bepaald ritueel reik ik verschillende perspectieven aan, waarmee ieder voor zich naar haar eigen thema kan kijken. Dit soort rituelen geeft ook mensen die nog niet naar een therapeut willen stappen, de gelegenheid om een thema te onderzoeken, zelfs zonder het te benoemen. Het is een laagdrempelige en veilige instap. Als je naar huis gaat heb je je eigen thema vanuit meerdere kanten bekeken. De rituelen zijn heel down to earth, met beide benen op de grond.'

Woensdag 22 september is de volgende cirkel van 19.00 tot 21.30 uur. Aanmelden via post@chilgenberg.nl of via 06-23328946. Voor een kijkje op haar website, zie www.chilgenberg.nl

Caroline Timmermans



noch de ander had kunnen bedenken. Het is wonderlijk, maar het werkt. In feite werk je in een familieopstelling met energie. Een van de paradoxen hierbij is: hoe meer ik ontspan, hoe beter het werkt. Alle overtuigingen van 'doe je

veranderd te worden. Het gaat om: 'ik ervaar iets dat ik niet meer prettig vind en ik wil dat veranderen'. Dat kan dus ook een lichamenlijk probleem zijn. Ook je lichaam is een systeem dat opgesteld kan worden. In een groepsopstelling



Het is fijn wonen in De Buitenpepers

Beste Buren,

Bewust kozen we ruim 15 jaar geleden voor de Buitenpepers als locatie voor ons kantoor. Een fijne wijk, randje centrum Den Bosch en alles binnen handbereik. Inmiddels hebben velen van jullie de weg naar ons gevonden. Vorig jaar #1 makelaar in de wijk. Dankjewel voor het vertrouwen beste buren. We hopen hier nog lang thuis te zijn.

Bram, Stephan en Robin
Viermakelaars, uw buurman

Bel of e-mail voor een goed en een vrijblijvend verkoopadvies!

073-621 56 56

viermakelaars

funda **NVM**

*gedrukt op gerecycled papier.

Wij krijgen een andere verkoopwagen, omdat te vieren

HARING VERSE VIS KIBBELING

de volgende prijsverlagingen!!

Kibbeling 1 portie € 4,75 € 4,25
2-3 porties € 9,95 € 9,00

Haring € 2,25/stuk 5 voor € 10

Palingfilet € 5,95/stuk 3 voor € 15

Paling € 15,95/pond 1 kilo voor € 30

Katwijk's Vispaleis

Waar kunt U ons vinden :

dinsdag	Hintham, Den Bosch
woensdag	de Lidl op Rouppe van der Voort laan
donderdag	Zuiderpassage, Den Bosch
vrijdag	Oude Vlijmense weg bij de Lidl
zaterdag	Super Coop, Buitenpepersdreef, Den Bosch



Elektrisch koken?

HR+++ glas?

Energietransitie?

Schimmel in de woning?

Groendak?

Nieuwe CV-ketel?

Spouwmuurisolatie?

Tocht in huis?

Warme zolder?

Hoge energierekening?

Zonnepanelen?

Nieuwe ramen en deuren?

Van het gas af?

Koude voeten?

Warmtepomp?

EnergieAdvies Nul73
comfortabel en energiezuinig wonen

Herkenbaar? Vraag nu een persoonlijk advies aan bij EnergieNul73 Advies. Onafhankelijke bouwkundige adviseurs met aandacht voor comfort en gezondheid. Ga naar: brabantwoontslim.nl, kies de gemeente en selecteer 'Boek een Slim Wonen Advies'. Voor meer info: energienul73advies.nl





Wat is jouw (levens-)vraag?

Verhelderende gesprekken
(Familie-) opstellingen
Gespreks- en communicatieadvies
Ontmoetingen in de cirkel

BEL VOOR EEN GRATIS KENNISMAKINGSGESPREK

WWW.CHILGENBERG.NL | POST@CHILGENBERG.NL | 0623328946

GESPREK ~ VERBINDING ~ OPSTELLINGEN



Praktijk Gezond en Welzijn

Slecht slapen?
Stemmingswisselingen?
Stress?
Spier- en gewrichtspijn?
Vermoeidheid?
PMS?
Opvliegers?

Blijf niet lopen met hormonale klachten! Maak snel een afspraak!

Je vindt ons in Fysiotherapiepraktijk
De Buitenpepers
www.praktijkgezondwelzijn.nl
tel. nr. 06-37432045



Isoleren van jouw woning

Bij Gaffert draait het om drie dingen: jouw **comfort**, jouw **besparing** en onze **planeet**



Onze basis

Een perfect geïsoleerd huis is de basis voor een duurzame woning die klaar is voor de toekomst. Want alle (warmte)energie die niet verloren gaat hoeft ook niet te worden aangevuld. Samen met jou gaan we voor het **maximale isolatierendement** voor jouw woning. Goed voor onze planeet en goed voor jouw portemonnee!

Reflectie

Traditionele materialen isoleren op basis van weerstand: de warmte wordt onder 'weerstand' langzaam doorgelaten, maar is uiteindelijk dus weg. **Reflectie isoleert op basis van terugkaatsing van de warmte (door middel van aluminium), daar waar je de warmte wil hebben, namelijk binnenshuis.**

gaffert

Populierlaan 70, 5461 CP Veghel, tel. 085-0512663, e-mail info@gaffert.com
Bij Anine Vloedgraven en Gabbie van der Kroef, Buitenpepersdreef 194,
kun je het resultaat van de dakisolatie van Gaffert bekijken, bel voor een afspraak tel. 06-40239581

'Onze 'bovenkamer' geeft ons zo véél extra ruimte!'

Het hoekhuis met twee verdiepingen op de Vierde Buitenpepers blijkt een bijnaam te hebben: het 'Bewakershuis met de toren'. Hier wonen Marjolein van den Heuvel, Lex van Vugt en hun driejarige zoontje Mats. Toen Marjolein in 2008 introk bij Lex, die hier sinds 1999 woont, werd hun huis letterlijk te klein. Na twee jaar kwam er óp het dak een extra verdieping bij. Met dank aan het ontwerp van een vergelijkbare extra etage op een woning op de Eerste Buitenpepers. Die 'bovenkamer' is nu de ruime plek voor het textielatelier van Marjolein en het krachthonk van Lex. 'We hebben nu zoveel extra ruimte in ons hele huis', vertellen ze.

Sanne Sanders en Gabbie van der Kroef bezoeken voor iedere editie van de Peperpraat een of twee buurtbewoners voor een gesprek over het interieur van hun woning, hun hobby's en hun kijk op onze buurt: 'Binnenkijken in De Buitenpepers'.

Van een 'dolle boel' naar een 'rustig leven'

De woningen in onze Buitenpepers zijn in het begin van de jaren '70 gebouwd als 'standaardwoningen'. Nu bijna vijftig jaar verder zijn veel woningen verbouwd of aangepast. Van eenvormigheid en standaard-rijtjeshuizen is geen sprake meer. Marjolein en Lex zijn evenmin 'standaardbewoners' te noemen. Hun leven nu verloopt van 'roerig' naar 'rustig'. 'We staan nu bij een punt van kentering in ons leven', bekent Marjolein. 'Toen ik hier pas kwam wonen was ons huis regelmatig vol leven. We nodigden vaak vrienden uit en die gastvrijheid maakte ons huis tot een zoete inval. Nu is ons leven veel rustiger door de komst van Mats en ook wel door de pandemie.' Lex toont een grote lach: 'Ja, we zijn eigenlijk toch nóg burgerlijk geworden, wie had dat gedacht? Ik ken De Buitenpepers door mijn ome Henk en tante Monique, die hier woonden. Ik ben opgegroeid in Vught. Op mijn zestiende werd ik tegelzetter en na een paar jaar kocht ik dit huis. De eerste jaren dat ik hier woonde was het best wel een dolle boel. Ik had de kozijnen paars en oranje geschilderd. Er waren vaak vrienden over de vloer en veel fietsen voor de deur. Vaak had ik muziek in huis of in de tuin. Nu is ons leven veel rustiger, regelmatig en reiner, met Mats in huis. En de paarse en oranje kozijnen zijn nu weer wit.'

Een 'bovenkamer' met gemeentevergunning

Marjolein komt oorspronkelijk uit Wijchen en ze studeerde onder meer Modevormgeving aan de Rietveld Academie in Amsterdam. 'In mijn eerste studentenwoning in Arnhem experimenteerde ik al met allerlei stoffen en kleuren door te föhnen, stoffen te smelten. In feite had ik een klein laboratorium en een werkplaats in huis. Er stonden pannetjes op



Marjolein, Mats en Lex genieten van de avondzon in hun achtertuin aan de Vierde Buitenpepers.

het vuur om met natuurlijke materialen kleurstoffen te maken. Toen ik ging werken in Valkenswaard bij het kindermerk Muy Malo werd ik pas een echte kledingdesigner en verzamelaar van stoffen en allerlei decoratiematerialen.'



Opvallend in de woonkamer: een 'gedenkteken' voor Dinky, de overleden hond van Marjolein en Lex.

Marjolein: 'Toen ik na zes jaar vriendschap met Lex bij hem introk hadden we direct een gigantisch ruimteprobleem. Al mijn spullen stonden op de kleinste slaapkamer op de eerste verdieping en de deur kon nauwelijks open.' Lex: 'Toen zijn we gaan zoeken naar een oplossing. Op de Eerste Buitenpepers zagen we op een van de woningen met een plat dak een extra prefab-bovenverdieping. De bewoner vertelde ons welwillend over zijn aanpak en zijn overleg met de gemeente. Uiteindelijk hebben we na vijf voorstellen aan de ambtenaar die gaat over de bouwvergunningen, toestemming gekregen om een extra verdieping op ons huis te plaatsen. Dat traject van overleg met de gemeente kostte bijna een jaar. Het plaatsen van de module op ons huis was vervolgens in één dag gepiept. Eerst zaagden de werklieden een gat in het dak en daarna plaatste de aannemer met een grote hijskraan de extra verdieping boven op ons huis. Tenslotte ben ik nog een paar weken met vrienden aan de slag geweest om alles af te werken, de leidingen te plaatsen en de muren te stucen.'

Beiden ander werk

Inmiddels hebben zowel Marjolein en Lex geheel ander werk dan vijftien jaar geleden, toen ze gingen samenwonen. Het kledingmerk waar Marjolein werkte ging na acht jaar failliet. Ze werd zzp'er zodat ze zelfstandig opdrachten kon gaan doen. Toen Mats kwam zocht ze een parttime baantje dichtbij huis.

Nu werkt Marjolein op de verkoopafdeling van de Prénatal op de Bossche Meubelboulevard.

Lex is na een dubbele hernia afgekeurd en gestopt als tegelzetter. Omdat hij echter niet stil op de bank wil zitten, zocht hij ander werk. Nu werkt hij twee of drie nachten per week als broodbezorger. Vanuit een grote bakkerij in Heddeld rijdt hij in een bestelbus langs supermarkten, waaronder ook de SuperCoop in onze buurt, om er brood te bezorgen.

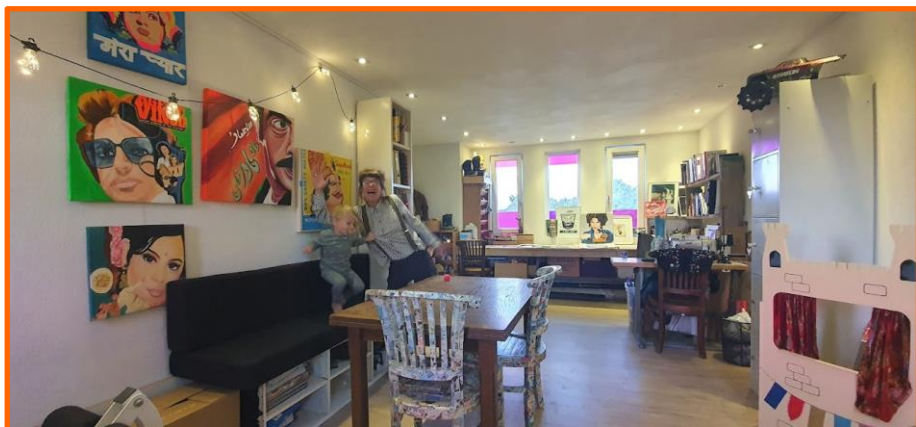
Losse opdrachten

De 'bovenkamer' is nog steeds het atelier van Marjolein en biedt ook ruimte voor enkele fitnessapparaten van Lex. Er kwam zelfs een heuse industriële naaimachine op zolder te staan. Marjolein: 'Een mooie plek om een tassenmerkje op te zetten, toch? Ik heb nog wel eens opdrachten als textielontwer-

De 'bovenkamer' is kleurig, creatief en ordelijk ingericht. Ook in de woonkamer valt de kleurige inrichting op, met in de hoek een schouwvachtel, die door Lex is gemetseld en is afgewerkt. Aan de muur trekt een 'gedenkteken' aandacht: een aandenken aan hun overleden eerste hond Dinky. In het midden van de kamer is een ruime speelplek voor Mats.

Verhuizen? Nog lang niet...

Sinds de komst van Mats zijn Marjolein en Lex vaak thuis. Daardoor genieten ze extra van hun huis en onze buurt. 'Met die extra verdieping hebben we ruimte in ons hele huis', lacht Lex. 'Ik ben ook zo blij met onze grote schuifpui over de volle breedte van ons hele huis. Die geeft onze woonkamer nog eens extra ruimte. Alleen onze tuin is wat klein. Misschien we dat op den duur nog eens willen verhuizen naar een klein boerde-



Van binnen is de 'bovenkamer' óp de woning van Marjolein en Lex veel groter dan je vanaf de straat ziet. Marjolein heeft hier haar creatieve atelier gemaakt.

per, maar regelmatig vind ik het gewoon leuk om hier met textiel of andere materialen mooie dingen te maken. Voor in huis, voor familie of voor vrienden.'

rijtje in bijvoorbeeld Den Dungen. Maar voor nu: we wonen echt heerlijk in ons ruime huis.'

Gabbie van der Kroef

Woordzoeker en Kleurplaat Herfst

L	N	N	K	T	E	L	O	S	O	M	R	O	D	I	W
B	C	O	M	H	U	D	E	D	B	W	B	O	T	J	W
L	O	V	C	B	E	B	L	F	E	L	S	I	I	V	M
N	E	O	D	E	N	N	E	N	A	P	P	E	L	Q	O
E	F	K	M	U	H	H	P	A	R	H	N	S	L	N	O
T	E	E	I	K	E	L	D	O	P	J	E	D	R	J	D
S	H	R	N	E	O	J	F	H	O	C	A	O	E	R	U
P	E	O	S	N	E	N	E	O	P	M	O	P	N	L	T
I	K	E	J	N	A	T	S	A	K	H	D	E	P	S	R
N	S	H	C	O	G	S	I	O	K	U	R	A	S	O	B
N	L	Y	D	O	D	S	N	E	G	E	R	E	A	R	N
E	L	E	O	T	S	N	E	D	D	A	P	E	I	M	V
N	K	I	L	J	P	O	M	A	P	T	S	F	R	E	H
W	N	N	Y	E	A	O	L	L	E	A	F	S	N	L	W
E	A	C	Y	D	G	B	X	P	I	S	M	K	P	C	F
B	M	S	R	D	O	E	T	G	I	P	K	I	O	L	A

boom
eikel
kastanje
paddenstoel
herfst
paraplu
regen
beukenootje
dennenappel
blaadje
eekhoorn
bladeren
spinnenweb
egel
bos
pompoensoep
eikeldopje

